
Medisinsk nytt

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Viktig faktor for infarkt

Høyt nivå av koagulasjonsfaktor VII er kanskje forbundet med økt risiko for hjerteinfarkt (N Engl J Med 2000; 343: 774–80). Ulike polymorfismer i genet som koder for denne koagulasjonsfaktoren påvirker plasmakonsentrasjonen. En studie av 444 pasienter, hvorav 311 hadde alvorlig aterosklerose i koronarkarene, viser forholdet mellom tre ulike polymorfismer og faktor VII-konsentrasjonen. Blant pasienter som var hetero- eller homozygote for undergrupper av to av disse polymorfismene, var det omkring halvparten så mange med tidligere hjerteinfarkt enn blant dem med andre genotyper. Funnene kan delvis forklare hvorfor enkelte pasienter med alvorlig aterosklerose likevel ikke får hjerteinfarkt.

Dengue-feber

Dengue-viruset overføres av mygg, og insidensen av Dengue-feber i tropiske områder er økende, forteller en artikkel i *Ugeskrift for Læger* (2000; 162: 5074–9). I alt 44 pasienter med sykdommen ble behandlet ved Rigshospitalet i København i perioden 1988–98. Artikkelen beskriver de vanligste symptomer og funn, blant annet generalisert utslett, hudkløe og hodepine, samt trombocytopeni, leukopeni og fravær av stigning i C-reaktivt protein. I to tilfeller utviklet pasienten alvorlige komplikasjoner. Forfatterne fant at antall tilfeller økte i løpet av de siste to årene. I samme nummer av tidsskriftet foreligger en oversiktsartikkel om Dengue-feber (s. 5062).

Alvorlig stress under graviditet

Alvorlige psykiske belastninger under svangerskapet har vært forbundet med økt forekomst av leppe- og ganespalte og av nevralrørsdefekter hos barnet (Lancet 2000; 356: 875–80). En stor epidemiologisk undersøkelse i Danmark har gjennomgått alle fødslene mellom 1980 og 1992. De har så identifisert de tilfellene der moren opplevde at partner eller barn døde, eller ble innlagt i sykehus med alvorlig sykdom. I forhold til normale svangerskap var forekomsten av misdannelser knyttet til nevralrøret økt med omkring 50 % i denne gruppen. Særlig stor var sammenhengen der det dreide seg om dødsfall hos eldre barn, med en justert oddsratio på hele 8,36.

Aldri så galt...

Miljøendringer som følge av global oppvarming fører til sterk bekymring innen flere ulike fagområder. En studie av varmerelatert dødelighet gir imidlertid optimistiske resultater (BMJ 2000; 321: 670–3). Dødeligheten blant personer mellom 65 og 74 år var lavest i området 14,3–17,3 °C i Nord-Finland, og mellom 22,7 og 25,7 °C i Athen. Gjennomsnittlig antall dødsfall på grunn av varme per år var henholdsvis 304 i Nord-Finland, 445 i Athen og 40 i London. Dødsfall på grunn av kulde var tilsvarende 2 457, 2 533 og 3 129 per år. Fordi kulden krever flere liv og fordi varmerelaterte dødsfall påvirkes av gjennomsnittlig temperaturnivå, mener forfatterne at dødeligheten vil synke dersom europeerne får det varmere som følge av global oppvarming.

Prostatakreft

Kombinasjonsterapi med stråling og androgensuppresjon brukes hos menn ved klinisk lokalisert prostatakreft, men man har ikke gjort sammenliknende studier mot strålebehandling alene (JAMA 2000; 284: 1280–3). I en retrospektiv kohortstudie har man sammenliknet nivået av prostataspesifikt antigen (PSA) fem år etter behandling for prostatakreft hos 1 586 menn. Omkring en firedel hadde fått kombinasjonsbehandling, mens resten bare hadde gjennomgått stråleterapi. Relativ risiko for PSA over et visst nivå ble beregnet hos pasienter i ulike risikoområder vurdert ut fra blant annet biopsiresultat og basalnivå av PSA. Det var ikke statistisk signifikant forskjell på gruppene hos lavrisikopasienter ($p = 0,09$). Relativ risiko for for høyt PSA-nivå hos pasienter i mellom- og høyrisikogruppen var henholdsvis 0,2 og 0,4. Det pågår kontrollerte studier som sammenlikner effekten av disse to behandlingsformene ved klinisk lokalisert prostatakreft.

Tamoxifen – et tveegget sverd

Tamoxifen brukes i behandlingen av brystkreft (Lancet 2000; 356: 868–74). Det har lenge vært kjent at medikamentet medfører en økt risiko for endometriecancer, men man har trodd at disse var lette å diagnostisere og sjelden alvorlige. En stor case control-undersøkelse i Nederland gir imidlertid grunn til bekymring. Sammenliknet med brystkreftpasienter som aldri hadde brukt tamoxifen, hadde pasientene som noen gang hadde fått denne behandlingen 50 % økt forekomst av endometriecancer. Risikoen økte med antall år man hadde brukt tamoxifen, med en relativ risiko på 5,9 hos dem som hadde fått medikamentet i mer enn fem år. Disse pasientene hadde også oftere en mer avansert sykdom og høyere dødelighet relatert til endometriecancer. I absolutte tall er sykdommen imidlertid sjelden også i denne gruppen, med ca. 20 flere enn forventede tilfeller per 1 000 tamoxifenbehandlede kvinner.

Publisert: 20. oktober 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 6. september 2026.